

שמות כה

(י) וַעֲשׂוּ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים אֲמֵתִים וְחָצִי אֲרָכּוֹ וְאֲמָה וְחָצִי רָחְבוֹ וְאֲמָה וְחָצִי קִמְתּוֹ: (יא) וְצִפִּיתְ אֹתוֹ זָהָב טְהוֹר מִבֵּית וּמְחוּץ תִּצְפְּנוּ וְעָשִׂיתְ עָלָיו זָר זָהָב סָבִיב: (יב) וְיִצְקֶתְ לוֹ אַרְבַּע טַבַּעֲתֵי זָהָב וְנִתְּתָה עַל אַרְבַּע פְּעֻמֹתָיו וְשִׁתֵּי טַבַּעֲתֵי עַל צִלְעוֹ הָאֶחָת וְשִׁתֵּי טַבַּעֲתֵי עַל צִלְעוֹ הַשְּׁנִייתִ: (יג) וְעָשִׂיתְ בְּדֵי עֲצֵי שִׁטִּים וְצִפִּיתְ אֹתָם זָהָב: (יד) וְהִבֵּאתְ אֶת הַבָּדִים בְּטַבַּעֲתֵי עַל צִלְעוֹת הָאֲרוֹן לְשֵׂאת אֶת הָאֲרוֹן בְּקֶהֱם: (טו) בְּטַבַּעֲתֵי הָאֲרוֹן יִהְיוּ הַבָּדִים לֹא יִסְרוּ מִמֶּנּוּ: (טז) וְנִתְּתָה אֶל הָאֲרוֹן אֶת הָעֵדֻת אֲשֶׁר אִתּוֹ אֵלֶיךָ: (יז) וְעָשִׂיתְ כַּכֶּפֶרֶת זָהָב טְהוֹר אֲמֵתִים וְחָצִי אֲרָכָה וְאֲמָה וְחָצִי רָחְבָהּ: (יח) וְעָשִׂיתְ שְׁנַיִם כְּרֻבִים זָהָב מִקְשָׁה תַעֲשֶׂה אֹתָם מִשְׁנֵי קְצוֹת הַכַּפֶּרֶת: (יט) וְעָשִׂה כְּרוֹב אֶחָד מִקְשָׁה מְזָה וְכְרוֹב אֶחָד מִקְשָׁה מְזָה מִן הַכַּפֶּרֶת תַּעֲשׂוּ אֶת הַכְּרֻבִים עַל שְׁנֵי קְצוֹתָיו: (כ) וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פְּרָשֵׁי כְנָפַיִם לְמַעַלָּה סִכְכִּים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכַּפֶּרֶת וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אַחִיו אֶל הַכַּפֶּרֶת יִהְיוּ פְנֵי הַכְּרֻבִים: (כא) וְנִתְּתָה אֶת הַכַּפֶּרֶת עַל הָאֲרוֹן מִלְמַעְלָה וְאֶל הָאֲרוֹן תִּתְּנִי אֶת הָעֵדֻת אֲשֶׁר אִתּוֹ אֵלֶיךָ: (כב) וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שֵׁם וְדַבַּרְתִּי אִתְּךָ מֵעַל הַכַּפֶּרֶת מִבְּיַן שְׁנֵי הַכְּרֻבִים אֲשֶׁר עַל אֲרוֹן הָעֵדֻת אֶת כָּל אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אוֹתְךָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: פ

~~ ע"ז ~~~

שמות כ

(ג) לא תעשה לך פסל וכל תמונה ...

ספר מורה הנבוכים חלק ג פרק מה

הנה התבאר במה שהקדמנוהו שאמונת מציאות המלאכים נמשך אחר אמונת מציאות השם, ובהן תתכן הנבואה והתורה, ולחזוק אמונת זאת הפינה צוה הש"י לעשות על הארון צורת שני מלאכים לקיים מציאות המלאכים באמונת ההמון, אשר הוא דעת אמתי שני לאמונת מציאות השם, והוא התחלה לנבואה ולתורה ומבטל עבודה זרה כמו שבארנו. ואילו היתה צורה אחת ר"ל צורת כרוב אחד, היה בו הטעאה גם כן שהיו חושבין שהיא צורת האל הנעבד, כמו שהיו עושים ע"ז, או שהמלאך הוא איש אחד גם כן, והיה מביא לקצת שניות, וכאשר עשה שני כרובים עם ביאור ה' אלהינו ה' אחד, יתבאר קיום הדעת במציאות המלאכים ושהם רבים, והיה הענין בטוח מתעות בהם בני אדם שיחשבו שהם אלוה.

אברבנאל שמות פרק כה

ומזה תדע שלא היה מעשה הכרובים עובר ב"לא תעשה לך פסל וכל תמונה" לפי ששם נאסר להם עשיית הפסל והתמונה לעבדם לשם אלהות או לשומם אמצעי בינם לבין אלהיהם וכמו שאמר לא תשתחוה להם ולא תעבדם. אבל הכרובים לא היו לתכלית הזו:

שו"ת ציץ אליעזר חלק ט סימן מד ד"ה (ו) ובחפשי

והטעם הזה עצמו בכרובים דכיון שלא היו עומדים על הכפורת תלושים ונפרדים ממנו ופניהם נצבים, רק דבוקים ומחוברים בו ופניהם נוטות אל פני הכפורת מביטים למטה להורות שהם נכנעים ומשועבדים לבעלי תורה המונחת בארון כמ"ש למעלה ליכא למיחש שמא יטעו האנשים אחריהם להחזיק אותם לאלהות להשתחוות להם לעבדם.

D. Berger in "The Artless Jew", p.64

The mouth which prohibited is the same mouth that permitted. Similarly, with regard to the prohibitions on the Sabbath, it is written, "You shall kindle no fire" (Ex. 35:3), yet it is written, "On the Sabbath day: two lambs ... the burnt offering" (Num. 28:9-10). Thus, one should not scrutinize the commandments of the Creator, blessed be he, on the basis of human reason; rather, what He prohibited is prohibited and what he permitted is permitted. ... This is also what you should say regarding the cherubim, for that is what Scripture intended in saying, "You shall make for yourself" (Ex. 20:3), i.e., on your own authority, but on My authority you may.

~~ סמבוליות ~~~

Giorgio Vasari (1568), "Lives of the Most Eminent Painters ..." (The Artless Jew, p.68)

The art of design and sculpture, ... was given by the mouth of God to Bezalel ... and Ohilab ... who fashioned the two golden cherubs, the candelabra, the veil, ... and so many other beautiful things for the Tabernacle, for no other purpose than to induce the people to contemplate and adore them.

אברנאל שמות פרק כה

ורחוק הוא שנאמין שלא היה בזה **משל ורמז כלל לדבר אחר** לפי שהיות על הארון שני כרובים בצורת ילדים קטנים זכר ונקבה והיות להם כנפים בהיות שאינם בע"ח מעופפים ידמה פועל בטל.

דברים ה

(יח) את הדברים האלה דבר יקוק אל כל קהלכם בהר מתוך האש הענן והערפל קול גדול ולא יסף וכתבם על שני לוחות אבנים ויתנם אלי: (יט) ויהי פשמעכם את הקול מתוך החשך וההר בער באש ותקרבון אלי כל ראשי שבטיכם וזקניכם: (כ) ותאמרו הן הראנו יקוק אלהינו את כבודו ואת גדלו ואת קלו שמענו מתוך האש היום הזה ראינו פי דבר אלהים את האדם נחי: (כא) ועתה למה נמות כי תאכלנו האש הגדלה הזאת אם יספים אנחנו לשמע את קול יקוק אלהינו עוד ומתנו: (כב) פי מי כל בשר אשר שמע קול אלהים חיים מדבר מתוך האש כמנו ונחי: (כג) קרב אתה ושמע את כל אשר יאמר יקוק אלהינו ואת תדבר אלינו את כל אשר ידבר יקוק אלהינו אליך ושמענו ועשינו: (כד) וישמע יקוק את קול דבריכם בדברכם אלי ויאמר יקוק אלי שמעתי את קול דברי העם הזה אשר דברו אליך היטיבו כל אשר דברו: (כה) מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אתי ולשמר את כל מצותי כל הימים למען ייטב להם ולבניהם לעלם:

שמות כה

(כא) ונתת את הכפרת על הארון מלמעלה ואל הארון תתן את העדת אשר אתו אליך: (כב) ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפרת מבין שני הכרובים אשר על ארון העדת את כל אשר אצוה אותך אל בני ישראל.

R. J. Berman, "The Temple", p. 44

Thus, the receptacle of the *kol* from Sinai, the Ark, is the vehicle through which the *kol* will continue to be transmitted. ... the Tabernacle as a whole is the site at which God communicates His instructions to the Jewish people and a conduit of divine instruction, just as Mount Sinai had been at the event of Revelation.

בראשית ג:כד - ויגרש את האדם וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים ואת להט החרב המתהפכת לשמר את דרך עץ החיים:

משלי ג:יח - עץ חיים היא למחזיקים בה ותמכיה מאשר:

R. J. Berman, "The Temple", p. 32

The casting of the Torah in language suggestive of the tree of life implies a double message. While man may find the world around him devoid of spirituality, the Torah as a tree of life allows him to achieve an intimate encounter with the Almighty, much as Adam experienced in the Garden of Eden. Conversely, however, the substitution of the Torah for the tree of life and the presence of cherubim guarding the Kodosh Kodashim remind man that the divine encounter of Eden can only be partially simulated and that man stands permanently outside the original garden in the wakes of Adam's sin.

בבא בתרא צט:א

כיצד הן עומדין? רבי יוחנן ור' אלעזר, חד אמר: פניהם איש אל אחיו, וחד אמר: פניהם לבית. ולמ"ד פניהם איש אל אחיו, הא כתיב: +דברי הימים ב' ג'+ ופניהם לבית! לא קשיא: כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, כאן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום....

יומא נד:א

אמר רב קטינא: בשעה שהיו ישראל עולין לרגל מגללין להם את הפרוכת, ומראין להם את הכרובים שהיו מעורים זה בזה, ואומרים להן: ראו חבתכם לפני המקום כחבת זכר ונקבה.

רבינו בחיי שמות פרק כה [1255-1340, ספרד]

וצריך שתבונן במאמרם זה כי היו הכרובים כצורה הזו למשל נמרץ להעיד על הפלגת הדבקות שבין הקב"ה לישראל בלא שום אמצעי, כי הוא יתעלה בדד ינחנו לישראל (דברים לב, יב) "ואין עמו אל נכר", כשאר העו"ג אשר חלק להם שרים של מעלה.

R. Hirsh, Exodus, p.442

If Israel keeps the Torah which is entrusted to it, with gold-like firmness and strength, right up to the full extreme, then by completing this guardianship it makes itself not only in its united totality a גוי קדוש, but in all its members a ממלכת כהנים, a totality, every single member of which fulfils the threefold function: Furthering the well being of its neighbor, protecting the whole nation, and being one of the bearers of the Glory of God on earth – then Israel will become a pair of cherubim who in mutual respect and consideration and peacefully directed one to the other, each entrusted to the other – in brotherly cooperation, a whole nation keeping and protecting the Torah, and together achieving a Throne for the Glory of God on earth....